

Kazimierz Kaeppele

Sprawozdanie z konferencji aktywu samorządowego

Palestra 18/8-9(200-201), 119-131

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Potrzeba prawa jak pochodni, aby się nim kierować w ciemnościach postępowania ludzkiego, a także dla wstrząśnienia niegodziwymi, którzy mogliby się zastaniać prawdziwą lub rzekomą nieświadomością swoich niegodziwości.

(BODIN)

Kto chce poznać ludzi, niech studiuje, czym się oni usprawiedliwiają.

(HEBBEL)

Błogosławiony ten, co nie mając nic do powiedzenia, nie obleka tego faktu w słowa.

(TUWIM)

Tak jak moda rozstrzyga o wdzięku, tak samo rozstrzyga i o sprawiedliwości.

(PASCAL)

W y b r a ł R. Łyczyniewk

NACZELNA RADA ADWOKACKA

A.

Sprawozdanie z konferencji aktywu samorządowego

Konferencja szkoleniowa kierowniczej kadry samorządowej, która się odbyła w dniach 27.II—1.III.1974 r. w Świdrach Małych, była pierwszą tego typu imprezą w adwokaturze polskiej. Program konferencji objął swym zasięgiem węzłową problematykę adwokatury, dostarczając wiele materiału do teoretycznego i praktycznego wykorzystania go zarówno w pracy samorządowej jak i zawodowej.

Udział w konferencji wzięło 80 działaczy samorządu adwokackiego oraz zaproszeni goście. Liczebność delegacji była dostosowana do wielkości poszczególnych izb. Obowiązkowy był jedynie udział dziekanów i sekretarzy podstawowych organizacji partyjnych przy radach adwokackich. Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej uczestniczyło w konferencji *in corpore*.

Wśród gości w pierwszym dniu konferencji byli obecni: Minister Sprawiedliwości prof. dr Włodzimierz Berutowicz, z-ca kierownika Wydziału Administracyjnego KC PZPR tow. Józef Ostaś oraz instruktor w tym Wydziale tow. Jan Syty, Wiceminister Sprawiedliwości Adam Zborowski, p.o. naczelnika Samodzielnego Wydziału do Spraw Adwokatury w Mini-

sterstwie Sprawiedliwości sędzia Stefan Stelmachowski, sędzia Grzegorz Gniot, kierownik Wydziału Społeczno-Ekonomicznego CK SD. Zdzisław Lasocki oraz z-ca kierownika Wydziału Organizacyjnego NK ZSL dr Czesław Ura.

Konferencję otworzył Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej adw. Zdzisław Czeszko, życząc wszystkim uczestnikom, aby wynieśli z obrad jak najwięcej pozytywnej wiedzy.

Pierwszą prelekcję wygłosił Minister Sprawiedliwości prof. dr Włodzimierz Berutowicz na temat roli i zadań adwokatury w ochronie socjalistycznego porządku prawnego w świetle art. 2 ustawy o ustroju adwokatury.

Minister Berutowicz w obszernym referacie, powołując się na uchwałę VI Zjazdu PZPR — stwierdzającą m.in., że porządek prawny jest jednym z najważniejszych narzędzi kierowania rozwojem społeczeństwa, co z kolei pociąga za sobą konieczność doskonalenia prawa — omówił znaczenie takich pojęć, jak cele społeczne, porządek prawny i jego ochrona, pomoc prawna i jej zgodność z prawem i interesem mas pracujących.

Rola adwokatury w utrzymaniu porządku prawnego polega na prewencyjnym oddziaływaniu na obywateli, aby kształtowali swoje interesy i swe zachowanie zgodnie z porządkiem prawnym. Ta rola adwokatury wynika z art. 2 ustawy o ustroju adwokatury.

Dużo uwagi poświęcił prelegent problematyce mechanizmu tworzenia prawa, które zgodnie z uchwałami VI Zjazdu PZPR powinno być jasne, zrozumiałe, wewnętrznie spójne, tworzone z poczuciem zaufania do obywateli. W celu realizacji tego postulatu trzeba dbać o to, aby forma prawa była jak najbardziej adekwatna do jego treści, i dlatego przy tworzeniu prawa oprócz dyrektyw polityki legislacyjnej istnieć muszą również dyrektywy techniki legislacyjnej. Bo opierając się tylko na potocznym doświadczeniu i na intuicji, nie otrzymamy właściwych praw. W legislacji niezbędne jest naukowe poznanie wycinka rzeczywistości z udziałem socjologów, psychologów i specjalistów z tej dziedziny, której norma ma dotyczyć.

Ważną rzeczą jest także dyskusowanie i omawianie projektów aktów prawnych w środowiskach, których akty te mają bezpośrednio dotyczyć. Przygotowując akt prawny, należy się zawsze liczyć z tym, że może on wywołać różne skutki. Dotyczy to zarówno zamierzonych jak i nie zamierzonych skutków. Rada Legislacyjna kontroluje projekty aktów prawnych i bada, czy są one zgodne z polityką legislacyjną i czy ich wydanie jest niezbędne; techniką legislacyjną natomiast zajmują się służby prawnicze w resortach oraz Biuro Prawne Urzędu Rady Ministrów.

Kończąc swoje przemówienie Minister Sprawiedliwości podkreślił doniosłą rolę adwokatury w wymiarze sprawiedliwości i w kształtowaniu socjalistycznego porządku prawnego.

W swej prelekcji Minister Sprawiedliwości położył nacisk głównie na teoretyczne wyjaśnienie poruszanej problematyki. Natomiast w dyskusji, która się po tej prelekcji wywiązała, poruszano już zupełnie konkretne problemy i zagadnienia. Poruszono więc problemy: aktualnej tendencji w zakresie kognicji sądowej, odszkodowań za wypadki przy pracy, prewencyjnych funkcji adwokatury, doskonalenia prawa i podnoszenia świadomości prawnej społeczeństwa.

Minister Sprawiedliwości — zegnając się — stwierdził z satysfakcją, co następuje: „Wydaje się, że zdołałem pobudzić Waszą pasję badawczą w zakresie nas interesującym i że dalsze szkolenie będzie wyrazem zarówno tego zainteresowania jak i jego żywości”.

Następną prelekcję na temat „Oceny realizacji programu działania na rzecz poprawy porządku publicznego i dyscypliny w kraju” wygłosił z-ca kierownika Wydziału Administracyjnego KC PZPR, tow. Józef O s t a ś.

Na wstępie swego wystąpienia prelegent omówił decyzję Biura Politycznego i Prezydium Rządu z dnia 25.VII.1972 r., znaną powszechnie w środowisku wymiaru sprawiedliwości jako „Program”, który stanowi konkretyzację uchwały VI Zjazdu Partii w sprawie zabezpieczenia ładu, porządku i dyscypliny społecznej. Bezpośrednim adresatem tego dokumentu są przede wszystkim organy ścigania, organy wymiaru sprawiedliwości i porządku, administracja zakładów produkcyjnych oraz każdy obywatel. Dokument ten, jako decyzja partyjno-polityczna, kierowany jest do instytucji i organizacji partyjnych wszystkich szczebli. „Program” ten w okresie swego półtorarocznego działania był przedmiotem obrad szeregu instancji partyjnych, jak również przedmiotem dyskusji w zakładach pracy.

Resort spraw wewnętrznych, resort sprawiedliwości i Generalna Prokuratura opracowały harmonogram realizacji poszczególnych punktów „Programu”. Jednym z jego celów jest zbadanie przyczyn i źródeł takich zjawisk społecznych, jak przestępstwa i działalność marginesu społecznego.

W całym 30-leciu nie było dokumentu, który by w takim stopniu synchronizował i scalał siły państwowe i polityczne oraz społeczne działania na rzecz poprawy ładu, porządku i dyscypliny. „Program” wysuwa b. ważne i konkretne problemy dla wymiaru sprawiedliwości, a mianowicie problem rozwarstwienia przestępczości i problem stosowania środków pozaizolacyjnych w stosunku do przestępców przypadkowych.

Należy nadmienić, że w latach 1972 i 1973 notuje się spadek przestępczości. Tak więc przestępczość w roku 1972 w stosunku do 1971 r. zmniejszyła się o blisko 20%, a w roku 1973 nastąpił dalszy spadek przestępczości o 6%. Jednakże w poszczególnych grupach przestępców spadek ten rozkłada się b. różnie, bo są takie grupy, w których spadek ten jest znaczny, ale są i takie, w których spadek zaznacza się minimalnie (a nawet następuje nieznaczny wzrost).

Nastąpił również wyraźny wzrost wykrywalności przestępstw. O ile bowiem w roku 1971 wykrywalność kształtowała się w granicach 79,5%, o tyle w roku 1972 wynosiła ona 83,2%, a w roku 1973 — 85,3%, co świadczy o aktywności organów ścigania.

W 1971 r. stanęło przed naszymi sądami prawie 250 tys. obywateli, w 1972 r. — mniej o przeszło 50 tys., a w 1973 r. — mniej o dalszych 19 tys. Liczby te wyraźnie ilustrują spadek wpływu spraw do sądów. Takiego spadku spraw historia sądownictwa polskiego dotychczas nie notowała.

Wśród źródeł przestępczości niezwykle groźne w skutkach są dwa zjawiska społeczne, mianowicie: alkoholizm i pasożytnictwo. Są to zjawiska o charakterze kryminogennym. Według danych społecznych komitetów

antyalkoholowych — mamy nałogowych alkoholików przeszło 400 tys. Natomiast tzw. pasożytów, tj. ludzi nie pracujących i nie uczących się, jest ok. 80 tys. Alkoholizm jest w centrum uwagi władz partyjnych, państwowych i organizacji społecznych, jednakże ze względu na swoją złożoność i trudność oba te problemy nie dają niestety nadziei na szybkie ich rozwiązanie. W przygotowaniu są 2 projekty ustaw z tymi problemami związanych, a mianowicie projekt ustawy o zwalczaniu demoralizacji młodzieży oraz projekt ustawy o banku alimentacyjnym.

Mówiąc ogólnie o ładzie i dyscyplinie społecznej, musimy pamiętać o tym, że kwestie te wiążą się z realizacją uchwał VI Zjazdu Partii. Tym stwierdzeniem tow. J. Ostaś zakończył prelekcję.

Prezes Zarządu Głównego Prawników Polskich a zarazem dyrektor Instytutu Nauk Prawnych PAN prof. dr Adam Łopatk a rozpoczął swoje wystąpienie od przypomnienia celów, jakie stawia sobie Zrzeszenie jako ogólna organizacja prawników polskich. Celem tym jest przede wszystkim mobilizacja ogółu prawników do aktywnego udziału w budownictwie socjalizmu, w kształtowaniu prawa i w umacnianiu praworządności socjalistycznej. Zdaniem Zrzeszenia jest również działanie na rzecz pogłębiania świadomości prawnej naszego społeczeństwa, czyli — mówiąc ogólnie — krzewienie kultury prawnej. Poza tym Zrzeszenie, jakkolwiek nie jest organizacją o charakterze związku zawodowego, zajmując się w pewnej mierze również zagadnieniami socjalno-bytowymi prawników polskich.

Tak przedstawia się podstawowy zespół zainteresowań i celów Zrzeszenia. W realizacji tych zadań mają również swój poważny udział adwokaci-członkowie Zrzeszenia, które liczy ich więcej niż 3 tys. osób, a więc niewiele ponad 50% ogólnego stanu osobowego korporacji adwokackiej. Udział adwokatów we władzach Zrzeszenia wynosi ok. 20% ogólnej liczby członków władz.

W ubiegłym roku nastąpiło spotkanie Prezydium Zarządu Głównego ZPP z Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej, na którym omówiono wszechstronnie zagadnienia interesujące obie strony. Usunięte zostały wówczas te naważstwa, które hamowały dotychczas pełniejszy udział adwokatury w działalności Zrzeszenia.

Nawiązując do uchwał ostatniego Zjazdu ZPP, prof. dr A. Łopatk a zwrócił uwagę przede wszystkim na problem zwiększenia udziału członków Zrzeszenia w ulepszaniu naszego ustawodawstwa oraz na sprawę regulacji pozycji radców prawnych i obsługi prawnej w gospodarce narodowej. Projekty ważniejszych aktów prawnych są przekazywane do zarządów okręgowych, a za ich pośrednictwem do kół, gdzie są przedmiotem dyskusji. Projekty aktów o charakterze węzłowym są przedmiotem rozważań Zarządu Głównego. W taki właśnie sposób Zrzeszenie zajęło stanowisko w sprawie ustroju i organizacji gmin oraz projektu ustawy o zapobieganiu demoralizacji młodzieży.

Przygotowuje się plenarne zebranie Zarządu Głównego ZPP w celu zajęcia stanowiska wobec projektu kodeksu pracy, który został już zaakceptowany przez kierownictwo polityczne. Odbywa się obecnie oficjalna prezentacja tego projektu wśród zainteresowanych. Komisja Prawa Pracy przygotowuje uchwałę akceptującą Kodeks w zasadniczych jego tezach, wskazując na jego pozytywne znaczenie oraz na niektóre rozwią-

zania i instrukcje, które mogą być przedmiotem dyskusji, a następnie stosownych decyzji sejmowych. Uchwała ta będzie również zawierała apel do wszystkich prawników, wzywający ich do wprowadzenia w życie tego doniosłego aktu.

Uregulowanie sytuacji radców prawnych musi być dokonane w sposób kompleksowy na tle innych rozwiązań, których obsługa gospodarki narodowej przez radców jest tylko fragmentem. Uprzedniego a przynajmniej jednoczesnego uregulowania wymaga sprawa samorządu robotniczego i organizacji przedsiębiorstw.

Przewidziane są także zmiany w przygotowaniu do zawodów prawniczych, a mianowicie zmiany w programie studiów uniwersyteckich i studiów pouniwersyteckich. Jak wiadomo raport ekspertów do spraw oświaty i oparta na nim uchwała sejmowa każą ustosunkować się do kształcenia w sposób kompleksowy, poczynając od domu rodzinnego, przedszkola, szkoły podstawowej i średniej, szkoły wyższej aż do studiów specjalistycznych.

Specjalna komisja, powołana przez Ministra Nauki, Szkół Wyższych i Techniki, pod przewodnictwem prof. J. Baszkiewicza ma przygotować projekt studiów prawniczych, które by były zsynchronizowane z przygotowaniem do zawodu po studiach i z odnawianiem kwalifikacji. Dla przykładu można tu wskazać na aplikację, która jest w różnych zawodach prawniczych różnie potraktowana. W komisji przyjęto pogląd, że aplikacja powinna być uregulowana dla wszystkich zawodów prawniczych w sposób jednolity i że powinien być zastosowany taki tryb aplikacji, który by pozwalał na przygotowanie do różnych zawodów prawniczych według jednego schematu.

Nie ma jeszcze wyraźnej koncepcji co do sposobu odnawiania kwalifikacji. Powstaje więc w tym względzie możliwość dla wszystkich zawodów prawniczych, a więc również dla adwokatów, zgłoszenia odpowiednich projektów rozwiązania tego niełatwego problemu.

Nowy program studiów ma być wprowadzony w życie na I roku od przyszłego roku akademickiego. Studia mają pozostać 4-letnie, jednakże w treści ich mają nastąpić poważne zmiany polegające przede wszystkim na tym, żeby wykładane treści odnowić i ograniczyć treści o charakterze encyklopedycznym i historycznym. Jednocześnie istnieje tendencja, żeby ograniczyć liczbę wykładanych przedmiotów i powiązać bliżej studia prawnicze ze studiami administracji.

Przewiduje się tu 3 grupy przedmiotów, a mianowicie:

- 1) przedmioty wspólne dla prawa i administracji,
- 2) przedmioty tylko dla kierunku prawniczego,
- 3) przedmioty tylko dla kierunku administracyjnego.

Wydaje się, że przy kształtowaniu nowego programu studiów prawniczych potrzeby adwokatury jako jednego z członów wymiaru sprawiedliwości nie mają zapewne zbyt dużych szans uwzględnienia, bo według danych dotyczących losów absolwentów około 20% przechodzi do wymiaru sprawiedliwości na stanowiska sędziów, prokuratorów, adwokatów i notariuszy, reszta zaś, tj. ok. 80% — do gospodarki narodowej i administracji.

Prof. dr A. Łopatka, omawiając z kolei działalność naukową w zakresie nauk prawnych, zwraca uwagę na zjawisko wzrostu zapotrzebo-

wania — przynajmniej ze strony władz państwowych i politycznych — na udział prawników, w tym także uczonych, w kształtowaniu i projektowaniu różnych rozwiązań, przy czym panuje opinia, że udział ten nie jest dostatecznie aktywny.

Jest rzeczą godną zastanowienia, jak doprowadzić do tego, żeby prawnicy sprostali ciężącym na nich obowiązkom w tym względzie stosownie do zadań, jakie mają być wykonane, i swych możliwości, żeby mogli w ten sposób podnieść również prestiż zawodowy, jest bowiem pewne, że prestiż zawodowy zależy od tego, co dany zawód daje społeczeństwu i jaka jest jego efektywna rola.

Trzeba tu jednak szczerze powiedzieć, że jest wiele zawodów, których doniosłość jest większa od doniosłości zawodów prawniczych. W rywalizacji o stopień użyteczności społecznej musi się manifestować udział prawników, i to również od strony naukowej.

Jesteśmy ostatnio świadkami posunięć, które powinny doprowadzić do podniesienia roli nauk prawnych do poziomu tych wymagań, jakie im się stawia. Najbardziej widoczne posunięcia w tym względzie — to powołanie Wydziałów Prawa w Katowicach i w Gdańsku oraz studiów administracyjnych — jako filii uniwersyteckich — w Rzeszowie, Szczecinie i Białymstoku, a także powołanie Instytutu Badań Prawa Sądowego przy Ministerstwie Sprawiedliwości i Instytutu Badań nad Przestępczością przy Prokuraturze Generalnej. Zapadła też decyzja Biura Politycznego o powołaniu przy KC PZPR Instytutu Podstawowych Problemów Marksizmu-Leninizmu. Są przedsiębrane również pewne kroki w stosunku do Instytutu Nauk Prawnych przy PAN. Opracowany jest już program rozwoju tego Instytutu, tak aby mógł on sprostać swoim zadaniom. Instytut koncentruje się nad zagadnieniami prawnymi w gospodarce narodowej, a m.in. zajmuje się zagadnieniami:

- 1) wielkich organizacji gospodarczych,
- 2) organizacji badań nad parlamentami, sejmem, radami narodowymi, podstawowymi obowiązkami i prawami obywateli, centralnymi organami administracji państwowej oraz nad sprawami międzynarodowymi,
- 3) kryminologicznymi, jak również sprawami dotyczącymi nowych środków karnych,
- 4) badań w zakresie świadomości prawnej społeczeństwa oraz badań nad rodziną i prawem rodzinnym.

Badania te dotyczą tylko fragmentów nauk prawnych, dąży się jednak do tego, aby Instytut mógł objąć wszystkie ważne dziedziny nauki prawa.

Na wystąpieniu prof. dr Adama Łopatki zakończył się pierwszy dzień obrad.

*

Wystąpienie Prezesa Sądu Najwyższego Mariana Mazura w drugim dniu obrad poświęcone było problematyce znajdujących się na warsztacie prac Sądu Najwyższego oraz zamierzeniom co do rozwoju i ustawienia Sądu Najwyższego w aparacie sądowym. W przygotowaniu są wytyczne w sprawie podniesienia poziomu i usprawnienia postępowania są-

dowego. Są również przygotowywane przez Izbę Pracy wytyczne co do spółdzielczego stosunku pracy.

Jeśli chodzi o orzecznictwo karne, to Sąd Najwyższy — będąc na etapie obserwacji polityki kar — żadnych generalnych wytycznych nie przygotowuje. Natomiast Sąd Najwyższy zajął się problemem zaostreżenia polityki kar w zakresie przestępstw społecznie najgroźniejszych i uchwalił w związku z tym wytyczne w zakresie wymiaru kary za zgwałcenia zbiorowe.

Przygotowywana jest sesja naukowa pn. „Sąd Najwyższy w XXX-leciu”, zaplanowana na jesień br. Będzie tu chodziło również o wymiar sprawiedliwości w kontakcie z nauką, dlatego też na sesję zostanie zaproszone szerokie grono naukowców. Sesja będzie dobrą okazją do sporządzenia dotychczasowego bilansu oraz do omówienia perspektyw wymiaru sprawiedliwości.

Co się tyczy spraw ogólniejszych, to warto tu zwrócić uwagę na panujący pogląd o potrzebie zmian w wymiarze sprawiedliwości w kwestii właściwości rzeczowej sądów wojewódzkich jako sądów I instancji. Właściwość tę należy zwęzić, a to w celu odciążenia Sądu Najwyższego. Rozszerzenie tym samym właściwości rzeczowej sądów powiatowych nie oznacza jednak, że sprawy rozpoznawane przez te sądy zginą z pola widzenia Sądu Najwyższego. Sprawy te będą miały otwartą drogę do Sądu Najwyższego bądź przez pytania prawne przewidziane w ustawach procesowych, bądź też w drodze rewizji nadzwyczajnych. Potrzeba tej zmiany wiąże się również z innymi zamierzeniami w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości. Chodzi tu mianowicie o sądową kontrolę aktów administracyjnych.

Nie budzi wątpliwości sama zasada, że konieczna jest sądowa kontrola decyzji administracyjnych pod względem ich legalności i zgodności z prawem oraz stworzenia w kraju jednego ośrodka wykładni prawa administracyjnego. Kontrola taka wydaje się być nieodzowna dlatego, że państwo praworządne musi mieć jeden ośrodek wykładni prawa, wielość bowiem ośrodków wykładających prawo musi z natury rzeczy prowadzić do różnic w jego wykładni. Rozwiązania tego problemu mogą być jednak różne, trudno więc już obecnie powiedzieć, kiedy zostanie on organizacyjnie i ustawowo rozwiązany. Należy też pamiętać, że zasadę, aby wykładnia prawa była skupiona w jednym organie, narusza arbitraż. W pionie sądów ubezpieczeń społecznych istnieje droga do Sądu Najwyższego, natomiast w pionie arbitrażu drogi tej nie ma.

Po wystąpieniu Prezesa Sądu Najwyższego poruszono w toku żywej dyskusji dużo interesujących problemów, a wśród nich takie sprawy, jak sądowa kontrola aktów administracyjnych, opłaty sądowe w sprawach karnych, polityka kar, rewizje nadzwyczajne, zmniejszenie społecznych kosztów postępowania sądowego. Problematyka ta nie wyczerpała oczywiście całej tematyki obszernej dyskusji, jaka toczyła się wokół innych jeszcze zagadnień.

Z kolei nowe metody organizacji pracy w sądownictwie omówił sędzia Gilewicz. Temat ten nabiera szczególnego znaczenia, jeśli się zważy, że pod tym względem w ciągu ostatniego 30-lecia sądownictwa niewiele się zmieniło. Prace i badania nad unowocześnieniem organizacji

pracy prowadzone są od 1971 r. W tym zakresie liczy się przede wszystkim na inicjatywy pracowników sądownictwa.

Pierwszy sąd eksperymentujący powołano w 1971 r.; obecnie istnieje już 40 takich jednostek eksperymentujących (w tym 30 sądów powiatowych, 7 wojewódzkich i 3 biura komornicze). Zadaniem tej akcji jest dostarczenie wszechstronnego materiału niezbędnego do usprawnienia pracy w zakresie zarządzania, biurowości i struktury organizacyjnej. *Novum* w zakresie biurowości sądowej jest wprowadzenie kartoteki selekcyjnej, systemu tablic sygnalizacyjno-kontrolnych i ewidencji przebitkowej należności sądowych.

W niniejszym sprawozdaniu ograniczamy się jedynie do sygnalizacji nowych metod organizacji pracy w sądownictwie, a więc bez szczegółowego omówienia tej obszernej i niełatwej problematyki.

W godzinach popołudniowych drugiego dnia konferencji obrady toczyły się w grupach seminaryjnych.

*

W ostatnim dniu konferencji wystąpił Prokurator Generalny dr Lucjan Czubiński, który na wstępie wyraził swoje zadowolenie z tego, że ma okazję i możliwość spotkania się z przedstawicielami samorządowego aktywu adwokackiego.

Prokurator Generalny w swoim wystąpieniu poruszył problemy przestępczości kryminalnej, gospodarczej i komunikacyjnej, przestępczości typu aferowego, represji karnej i spadku przestępczości, warunkowego zawieszenia kary, warunkowego umarzania postępowania karnego i warunkowego przedterminowego zwolnienia, społecznych kosztów postępowania, wreszcie — problem widzeń z podejrzanymi przebywającymi w tymczasowym areszcie.

Na zakończenie swego wystąpienia Prokurator Generalny podziękował za koleżeńską i życzliwą współpracę, jaka się wytworzyła między prokuraturą a adwokatyrą, życząc zarazem uczestnikom konferencji oraz całej adwokatyrze dalszych sukcesów w jej trudnej, ale i pięknej jednocześnie pracy.

Po wystąpieniu Prokuratora Generalnego wywiązała się żywa dyskusja wokół omawianych przez niego problemów na tle codziennej praktyki adwokackiej.

Należy tu uczynić ogólną uwagę na temat dyskusji, jakie następowały po prelekcjach przedstawicieli resortu i innych pionów wymiaru sprawiedliwości. Otóż wypowiedzi poszczególnych dyskutantów cechowała przede wszystkim szczerza i ogromna troska o dobro wymiaru sprawiedliwości oraz pryncypialność w ujmowaniu poszczególnych zagadnień, co jest wymownym wyrazem potrzeby tego rodzaju bezpośrednich kontaktów adwokatyrze z przedstawicielami innych pionów wymiaru sprawiedliwości.

*

Obrady w grupach seminaryjnych dały dużo interesującego materiału do praktycznego wykorzystania w pracy samorządowej.

Grupa I, która obradowała pod przewodnictwem dziekana Rady Adwokackiej w Koszalinie adw. Czesława Bielickiego, omawiała zadania samorządu adwokackiego, środki i formy ich realizacji oraz problematykę socjologiczną w działalności samorządu.

Grupa ta przedstawiła m.in. następujące stwierdzenia i wnioski:

- 1) obecny etap rozwoju uspołecznionej adwokatury, realizującej w pełni zadania nakreślone przez u. o u. a., cechuje prawidłowa i pozytywna zmiana jakościowa. Ta odmiennosc istoty charakteru samorządu została osiągnięta przez rzeczywiste rozszerzenie zakresu jego działania, przejęcie całego szeregu funkcji aparatu administracyjnego, działalność społeczną, kulturalną, gospodarczą, a nawet inwestycyjną, oraz przez udział całej zbiorowości korporacyjnej w tych właśnie działaniach;
- 2) nowy jakościowo charakter samorządu wymaga od niego dalszego rozwoju i pogłębienia form działania. W szczególności pogłębić należy rzeczywiste realizowanie funkcji samorządowych przez zespół adwokacki, natomiast radom adwokackim pozostawić nadzór nad prawidłową realizacją tych funkcji w praktyce;
- 3) postulowany rozwój form działania zespołu powinien wpłynąć prawidłowo na dalsze rzeczywiste pogłębienie więzi zespołowych i udział całej zbiorowości w życiu samorządu;
- 4) należy zapewnić rzeczywiste współdziałanie i kontakty zespołów z miejscowymi władzami oraz organizacjami politycznymi i społecznymi;
- 5) dla przeprowadzenia zasady optymalnego rozmieszczenia i pogłębienia więzi zespołowych — należy postulować większy wpływ NRA i rad adwokackich na składy osobowe zespołów bez naruszania ich samorządności;
- 6) godną pochwałą inicjatywę Ośrodka Badań Adwokatury w zakresie badań socjologicznych należy realizować przez prowadzenie badań przede wszystkim w następujących kierunkach:
  - a) wpływu uspołecznionych form działania adwokatury na sposób i treść wykonywania zawodu adwokackiego,
  - b) kształtowania się więzi zawodowych, towarzyskich i koleżeńskich na forum zespołów adwokackich,
  - c) związku pomiędzy działaniem adwokatury a umocnieniem się porządku prawnego w naszym kraju i przestrzeganiem zasad współżycia społecznego,
  - d) oceny społecznej działalności adwokatury na tle prawidłowej informacji o zadaniach i realizacji tych zadań przez adwokaturę.

Grupa II prowadziła obrady pod przewodnictwem dziekana Rady Adwokackiej w Białymstoku adw. Ireneusza Bolińskiego. Przedmiotem obrad był problem nadzoru nad zespołami. Uczestnicy grupy w wyniku przeprowadzonej dyskusji stwierdzili, że zmiany, które nastąpiły w pracy zespołów, podnoszą na wyższy poziom zarówno zawodową jak i samorządową działalność zespołów adwokackich, przy czym zwrócili uwagę przede wszystkim na takie zmiany, jak:

— likwidacja rozliczania substytucji grzeźnościowych;

- wprowadzenie ryczałtu (konto 34a) umożliwiającego zorganizowanie pomocy technicznej w zespołach;
- wprowadzenie konta „rezerwowo-obrotowego”;
- likwidacja „monopolu” zespołów specjalistycznych;
- zmiana podziału funduszu urlopowego;
- wprowadzenie nowego arkusza rozliczeniowego realizującego zasadę „każdemu według jego pracy”;
- odciążenie kierownika zespołu od biurokratycznych czynności.

Uczestnicy tej grupy zwrócili również uwagę na potrzebę nowelizacji systemu opłat za czynności zespołów adwokackich zgodnie z nowymi tendencjami w polityce płac. Ponadto wysunęli szereg postulatów w zakresie techniki pracy zmierzających do ułatwienia pracy zawodowej adwokata oraz ponowili postulat wprowadzenia ferii sądowych, jak również wyjednania w sądach jednego dnia wolnego od rozpraw (sobota), w którym można by organizować doskonalenie zawodowe. Zwrócili także uwagę na potrzebę utrzymywania roboczych kontaktów rad adwokackich i kierowników zespołów z politycznymi i administracyjnymi czynnikami terenowymi, z kierownictwem sądów i prokuratur.

Grupa III pod przewodnictwem adw. Karola Potrzebowskiiego omawiała działalność finansowo-gospodarczą wojewódzkich rad adwokackich i Naczelnej Rady Adwokackiej.

Po przedyskutowaniu zagadnień, które były przedmiotem obrad, uczestnicy tej grupy stwierdzili, że:

- 1) uwzględnienie przez Ministerstwo Sprawiedliwości dezyderatów uzyskiwania lokali dla zespołów adwokackich w nowo wznoszonych budynkach sądowych i znaczna intensyfikacja działalności inwestycyjnej rad adwokackich prowadzić będzie w najbliższych latach do wyraźnej poprawy warunków lokalowych;
- 2) słuszne jest przeznaczenie odpowiedniej części środków finansowych na tworzenie ośrodków socjalno-rekreacyjnych oraz na rozwijanie zapoczątkowanej przez szereg rad adwokackich akcji socjalnej, jak również na kontynuowanie pomocy mieszkaniowej dla adwokatów objeżdżających siedzibę w miejscowościach, w których liczba adwokatów nie jest dostateczna;
- 3) w zakresie świadczeń na Fundusz Samopomocy Koleżeńskie należy postulować stopniowe podwyższanie — w ramach realnych możliwości — dotychczasowych świadczeń.

Problematyka pracy społecznej i działalności politycznej była przedmiotem obrad grupy IV pod przewodnictwem adw. Romana Porwisa. Uczestnikami tej grupy byli sekretarze podstawowych organizacji partyjnych przy radach adwokackich, a w jej obradach wzięli udział: instruktor w Wydziale Administracyjnym KC PZPR tow. Jan Syty oraz sekretarz Zespołu Partyjnego przy NRA adw. Lucjan Gluza.

Stwierdzenia, postulaty i wnioski tej grupy seminaryjnej przedstawiają się, jak następuje:

- I. Główna odpowiedzialność za postawę polityczną adwokatury spoczywa na działających przy radach adwokackich podstawowych organi-

- zaczach partyjnych, które stanowią siłę przewodnią i kierowniczą, a także na istniejących w niektórych izbach — kołach ZSL i SD.
- II. Działalność polityczna partii w adwokaturze przejawia się między innymi w realizacji takich zadań, jak:
- inspirowanie organów samorządowych do podejmowania istotnych dla środowiska problemów, m.in. takich, jak troska o prawidłowy dobór i rozwój kadr oraz podnoszenie poziomu zawodowego i moralnego,
  - dokonywanie ocen działalności organów samorządowych, a przede wszystkim pracujących w nich członków partii,
  - podnoszenie świadomości politycznej środowiska przede wszystkim przez podejmowanie wysiłków zmierzających do utrwalania autentycznego autorytetu organizacji partyjnych oraz przez organizowanie otwartych zebrań partyjnych,
  - inspirowanie działalności społecznej adwokatury zarówno na rzecz własnego samorządu, jak i na zewnątrz, jak np. w ZPP, radach narodowych, komitetach osiedlowych i w różnego rodzaju organizacjach społecznych — zgodnie z zapotrzebowaniem konkretnego terenu oraz osobistymi zainteresowaniami kolegów,
  - organizowanie okresowych spotkań kierownictwa partyjnego adwokatury z organami wymiaru sprawiedliwości i ścigania,
  - zapewnienie politycznego wpływu na akcję wyborów samorządowych, przy czym warunkiem skuteczności działania jest jedność i powszechna aktywność całej POP.
- III. Aktualny klimat społeczno-polityczny dla problemów adwokatury jest korzystny, a obecnie Prezydium NRA zdobyło sobie uznanie ogromnej większości środowiska, w tym także wszystkich organizacji partyjnych.
- IV. Postuluje się, by w XXX-lecie istnienia PRL adwokatura podjęła zobowiązania w zakresie długofalowego wykonywania zadań społecznych.
- V. Szeroki udział adwokatury w działalności publicznej jest warunkiem wzrostu autorytetu tego zawodu w społeczeństwie.
- Przygotowane na gorąco sprawozdania z obrad poszczególnych grup seminaryjnych odzwierciedlają główne kierunki i nurty obrad, jak również syntezę zgłoszonych wniosków i postulatów.

Na zakończenie obrad Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej adw. Z. Czeszejko, dokonując oceny dobiegającej końca konferencji, stwierdził, że spełniła ona pokładane w niej nadzieje, bo wzbogaciła naszą wiedzę o mechanizmach rozwoju społecznego i roli prawników w kształtowaniu tego rozwoju. Tematyka konferencji ułożyła się w zwartą całość, a dyskusja zarówno na obradach plenarnych jak i w komisjach (grupach) stanowiła wartościowy wkład w doskonalenie kadry samorządu adwokackiego.

Następnie Prezes adw. Czeszejko zwrócił uwagę na tę problematykę, która dominowała w obradach. Zagadnieniem, które wysunęło się na czoło w prelekcjach i dyskusjach — to sprawa miejsca i roli prawa w procesie socjalistycznych przemian zachodzących w naszym społeczeństwie,

albowiem socjalistyczny porządek prawny to nie tylko płaszczyzna represyjna, ale przede wszystkim płaszczyzna wychowawczo-profilaktyczna. Jest to więc problem kształtowania w społeczeństwie właściwych stosunków międzyludzkich i zasad współżycia godnych człowieka epoki socjalizmu. W tezach KC PZPR czytamy: „Socjalizm to pierwszy w dziejach ludzkości ustrój, który umożliwia i realizuje harmonijny rozwój materialny i kulturalny społeczeństwa i jednostki, kształtowanie się nowej kultury i nowej moralności”.

Drugim tematem obrad godnym wyróżnienia była sprawa funkcjonowania adwokatury w systemie ochrony prawnej. Z wypowiedzi wynikała przede wszystkim troska o to, aby świadczona przez adwokatów pomoc prawna była wysoko kwalifikowana i powszechnie dostępna, ale poza tym wynikało i to, aby prawo obywatela do ochrony jego interesów chronionych prawem mogło być faktycznie realizowane.

Z wypowiedzi prominentnych przedstawicieli naszego życia politycznego, państwowego i społecznego wynikało jednoznacznie, że funkcja adwokatury w systemie ochrony prawnej stale wzrasta proporcjonalnie do rosnących wymagań społecznych stawianych naszemu porządkowi prawnemu.

Trzecim dominującym w obradach problemem była działalność samorządu adwokackiego. W czasie obrad stwierdzono, że w działalności samorządu adwokackiego nastąpił duży skok jakościowy. Stwierdzenie to jest słuszne, gdyż dzisiejszy samorząd to wielokierunkowa, wymagająca dużej wiedzy i zaangażowania działalność. Szerokie pole działania samorządu (działalność inwestycyjna, finansowo-gospodarcza, socjalno-bytowa, badawcza) nie pozwala na doraźne rozwiązywanie problemów, ale narzuca określoną politykę działania i wymaga głębokiej wiedzy z bardzo różnych dziedzin życia.

Problem czwarty — to sprawa kształtowania osobowości we wszystkich poczynaniach zarówno zawodowych jak i samorządowych. Dbając o zaspokojenie materialnych potrzeb ludzkich, większą musimy zwracać uwagę na kształtowanie postaw i osobowości ludzkich. Więcej uwagi musimy poświęcić eliminowaniu konsumpcyjnego stosunku do pracy i zadań oraz wytwarzaniu takiej motywacji, która zdolna będzie mierzyć „siły na zamiary”. Rysuje się tu więc wyraźna potrzeba kształtowania właściwego systemu wartości. W procesach wychowawczych zasada nierozdzielności praw i obowiązków musi być w pełni respektowana. Stawiać sobie musimy nawzajem wysokie wymagania, bo stać nas na wiele. Jesteśmy przecież w tej korzystnej sytuacji, że mamy samorząd obdarzony zaufaniem środowiska, społeczeństwa, władz politycznych i państwowych — stwierdził Prezes adw. Z. Czeszejko w swoim końcowym wystąpieniu, w którym podjął próbę usystematyzowania węzłowej problematyki obrad konferencji.

W obradach przejawiało się jeszcze wiele innych problemów mniejszego kalibru, w sumie jednak składających się na to, że pozwala to mówić o wzroście znaczenia adwokatury w socjalistycznym porządku prawnym i w procesie socjalistycznego wychowania.

„Wiedza o mechanizmach społecznego rozwoju, o roli porządku prawnego, świadomość potrzeby kształtowania właściwych stosunków społecznych i postaw ludzkich, wola przyspieszenia żarliwym działaniem pro-

cesu rozwoju w myśl głęboko ludzkiej zasady: »Aby Polska rosła w siłę i aby żyło nam się wszystkim dostatniej« — to podstawowy punkt wyjścia dla wszystkich naszych poczynąń» — stwierdził na zakończenie konferencji Prezes NRA adw. Z. Czeszejko, który zamykając obrady podziękował za udział w tej konferencji gościom i wszystkim jej uczestnikom za wytrwałość i zaangażowanie.

Opracował adw. K. Kaeppele

B.

Z prac Prezydium NRA

Założenia programowe i plan pracy NRA na okres lipiec 1974 — czerwiec 1975

Prezydium NRA na posiedzeniu w dniu 20 czerwca br. wysłuchało informacji Sekretarza NRA adw. Edmunda Mazura o realizacji planu pracy NRA w okresie: lipiec 1973 — czerwiec 1974 i uznało, że założony plan był trafny w swej głównej osnowie, a zaplanowane przedsięwzięcia zostały — z jednym wyjątkiem — w pełni wykonane.

Prezydium NRA rozważyło zarazem założenia programowe i zadania planowane do realizacji w okresie: lipiec 1974 — czerwiec 1975.

I. Założenia programowe pracy Naczelnej Rady Adwokackiej na okres VII.1974 r. — VI.1975 r. nie ulegają zasadniczej zmianie i znajdują swoje źródło w przepisach ustawy o ustroju adwokatury, w uchwale Plenum NRA z dnia 15.X.1972 r. w sprawie kierunków rozwojowych adwokatury, w dyskusji na Plenum NRA w dniu 9.VI.1973 r. ze szczególnym uwzględnieniem przemówień Ministra Sprawiedliwości prof. dra W. Berutowicza, zastępcy kierownika Wydz. Administracyjnego KC PZPR tow. J. Ostasia i prezesa NRA adw. dra Z. Czeszejki, z analizy zgromadzeń sprawozdawczo-wyborczych wojewódzkich organów adwokatury, dokonanej przez Prezydium NRA dnia 12 lipca 1973 r., oraz z uchwał Plenum NRA z dnia 10—11.XI.1973 r.

II. Dotychczasowa działalność naczelných organów adwokatury konsekwentnie realizowała te założenia, nadając odpowiedni kierunek swoim pracom. Wiele z postawionych w założeniach programowych zadań zostało już wykonanych. W szczególności opracowano i przedstawiono w Ministerstwie Sprawiedliwości projekt nowej ustawy o ustroju adwokatury oraz projekt „taksy” adwokackiej, opracowano i wprowadzono w życie nowy wzór arkusza rozliczeniowego, zacieśniono więz wewnątrzno-środo-wiskową przez nasilenie działalności informacyjnej (biuletyny, informacje